

I dag den 27 januari 2014 har jag bestämt mig att skriva ned denna historia. Jag är född 1941, och uppväxt i en radioverkstad på 1940 talet. I verkstaden jobbade far och mor samt OH6PA Gösta, fars halvbror, och OH6OZ Hassel. De två tillverkade sändare och mottagare åt sig på kvällstid i verkstaden åren 1948 -1950, och man hängde förstås med, för verkstaden fanns i samma hus där vi bodde, och intresse fanns.

Jag var SWL på 1950-60 talet och sände rapporter till alla världens radiostationer. Detta lade troligen grunden till vissa språkkunskaper.

Hassel for 1950 till Vasa började jobba på Strömberg och senare till Luleå efter det till Eskilstuna. Under tiden i Vasa har han troligen skaffat sig en 6PK, eftersom jag har hittat sådana delar efter honom. Gösta for till Sverige samtidigt, så hans licens gick ut, eftersom ingen betalade hans årsavgifter. Han återkom till Närpes 1958.

1969 flyttade Hassel hem till sina gamla föräldrar i Nämptäs by i Närpes. Hassel fick mig att så småningom avlägga prov för amatörradiocertifikat och då frågade jag Gösta om han tyckte att jag kunde passa på och anhålla om anropssignalen OH6PA som funnits förr i Närpes, om telestyrelsen beviljade det? Det tyckte han, och sa att han får väl nytt anrop I om han börjar på nytt. Han fick anropet OH6JKY. Gösta avled i mitten av april 2014, 87 år gammal.

I samband med avläggande av provet för amatörradiocertifikatet 1970 träffade jag en kille som hette Bertel Qvist. Han var från Sundom och var teknisk kunnig. Han hade många olika jobb, och var intresserad av radio, men lärde sig inte telegrafi. Han avlade prov för certifikat efter att telegrafikravet togs bort. Han var då nära 80 år gammal. Jag minns inte hans anropssignal. Enligt SM2KYA hade Bertel anropet OH6GL. Han har varit SK i ca 6 - 7 år. En dag visade han mig en gammal rysk radio som han hade hittat på vinden i ett hus som han skulle riva i Vasa. Vi hade kontakt med varandra nu som då på telefon. Någon gång i början av 1990 talet ringde han och bjöd gumman och mig på kaffe. När vi druckit kaffe, sa han "Nu skall jag hämta något åt dig". Då kom han med den gamla 6PK-radion. Han hade följt med mina förehavande och kommit till att han skulle ge den gamla radion till mig, för han hade kommit till att jag var den enda som skulle ta vara på, och kanske restaurera den.

I slutet av 1990 hade radioamatörerna i Finland årsmöte i Kouvola. Där hade man utställning och förevisade gammal finsk arméradioutrustning. Jag tog med min 6PK, för jag ville veta vad det var för en apparat. Det första de frågade var "Vad kostar den?". Jag svarade att den inte är till salu. Jag säljer inte det jag fått som gåva. "ÄH det där är bara en rysk gammal 6PK som tagits som krigsbyte, inget att ha." Jag bar ut den tillbaks i bilen. Skulle de då varit ärliga och talat om att det var ett krigsbyte som hade en väldig blodig historia så skulle jag kanske redan då börjat forska i dessa apparater. Ännu då, för över 20 år sedan, levde många av de gamla oldtimer-amatörerna. Och även kanske en del hade flera 6PK som inte var skrotade. Nu är nästan alla borta som skulle ha vetat mera om dem, men här kommer vad jag hittat hittills.

Det startades en förening i Sydösterbotten som skulle arrangera seminarier om Stella Polaris-operationen för 70 år sedan. Min bror och jag åkte upp till Nykarleby för att intervjua Bror Eng OH6OB ifall han visste något om Stella Polaris. Men han hade ingen kännedom om det. Intervjun finns på Video i DVD-format, men på österbottnisk dialekt,

inspelad i januari 2013.

Bror nämnde då att han började sin radioamatörhobby med en 6PK. En sådan finns bevarad i Munsala på vår klubb, sa Bror. De kom som krigsbyte från slaget i Raate vid Suomussalmi. Där stupade över 17000 ryssar och 500 finnar. 3000 ryssar blev tillfångatagna. En del hade försvunnit ute i skogen sa Bror. Info finns på Wikipedia om detta med filmer och bilder <http://www.jeha.net/raate/>

Detta blev gnistan till att jag tog fram min 6PK radio och började undersöka den för att få igång den och försöka forska i dessa apparaters öden.

Hur kom då dessa apparater hit till Österbotten? Villiam Knuts var affärsman och hade radio- och fotoaffär i Nykarleby efter kriget. Han hade sett en annons om att det såldes ut överskottsmateriel i södra Finland. William åkte dit och köpte material så det fyllde en hel järnvägsvagn sägs det. Bland annat dessa 6PK. Här en länk: http://www.nykarlebyvyer.nu/sidor/KORTINDI/qsI/qsI_a/oh6nx-p.htm

Men detta var troligen före 1948, eftersom det i den station som finns i Munsala står skrivet V Knuts 15/4 -48 samt V Enlund 15/6 -48 på insidan av aluminiumlådan, som omger spolar och kondensatorer.

I länken ovan står det 1951, men det måste vara då när Villiam kom tillbaka från sin vistelse i Kiruna och han tentade om för att få certifikat. Han fick då anropet OH6NX. Hans första anrops signal hade varit OH6NW.

Jag fick reda på att Jimmy SM2BYW i Skellefteå också hade en 6PK, och att han har ritningar till den. Han hade fått dem av OH1KV i Åbo, som har satt ut en lista på nätet vilka apparater som användes under WWII av finska armén. Det var han som tipsade om Jimmy. Hur Jimmy fick sin 6PK kan ni läsa här under: http://www.sk2au.org/index.php?option=3Dcom_content&view=3Darticle&id=3D431=%3Aberaettelsen-om-qkuus-pekaanq-radiostansija-6pk-ussr&catid=3D48%3Abildar=kiv&Itemid=3D1

Jag tog kontakt med Jimmy och fick ritningarna. Nu började ett flitigt skrivande och utbyte av tankar och bilder. Kanske 500 bilder finns av 6PK och dess innehåll. Vi har nu tre olika 6PK-ritningar samt fem apparater. Alla är individer. Ritningarna är olika och apparaterna är olika. I stort sett samma komponenter finns i alla, men olika kopplade. Man bör ha alla tre ritningarna tillhanda om man börjar söka fel i en apparat.

Jimmy visste att Kåre Wallman, SM5DSB i Stockholm, hade en komplett 6PK med allt i original, förutom telegrafnyckeln. Reservrör och original NiFe-batterier fanns med. Även denna 6PK är fotograferad i minsta detalj. Jimmy fick sin 6PK i gång i februari - mars 2013. Även jag fick fart på min så småningom. Jag var igång vid marskalk Mannerheims födelsedag den 4 juni, när det är en traditionsradiodag i Finland. Då aktiverar sig alla som restaurerat gamla radiosändare, och är i gång med sina stationer. Man brukar fråga vad är det du kör mad för radio??

VFO rattarna för mottagaren på Jimmys och min 6PK var av någon anledning utan delar inuti. Vi försökte fundera ut vad som kunde varit inuti ratten. Nå jag bestämde med Pelle, OH6IU, att jag skulle komma till Nykarleby och undersöka klubbens 6PK. Jag hade med kameran men inget skjutmått. Samtidigt fick jag Pelles OH6IU:s första radio, en halv 6PK, sändardelen. Han tyckte att

det var lika bra att jag tog vara på den. Hemkommen tog det en dag, så hade jag denna sändare att fungera. Inne i VFO ratten fanns en planetväxel. Var få delar? Jag tog kontakt med Kåre i Stockholm, som demonterade sin ratt, och ritade upp alla delar med mått.

Jag besökte en bekant som hade en svarv där jag kunde svarva de behövliga delarna. Jag har nämligen jobbat hela livet som reparatör så jag har svarvat mycket också. Men ingen av oss hade så små svarvstål som skulle behövas, men på Juthbacka marknad hittade jag en kille som sålde begagnade verktyg. Där hittade jag svarvstål.

Sedan svarvade jag till två satser med delar hos kompisen, som också är pensionär. Det var centrumhylsa, planethjul och yttering. Plåtdelar, brickor, fjädrar mm. skulle tillverkas. Jag sände en sats till Jimmy, utan att han visste om vad som kom på posten.

På våren 2013 började ja försöka få reda på vem som hade använt dessa 6PK-radioapparater. Fick då reda på av Bror OH6OB och av Per OH6IU att det var William Knuts som hade införskaffat dessa överskottsapparater från armen efter kriget. Det kom en hel järnvägsvagn full med grejor.

Efter det stora slaget i Suomussalmi sändes apparaterna till Karleby garnison där de restaurerades, och användes sedan ute vid fronten, i fortsättningskriget som eldledningsförbindelser för kanonbatterier. I Kurikka lever en krigsveteran som har använt dessa apparater. Han är inte radioamatör och lika gammal som Bror Eng, 97 år.

I Hassels skräplådor hittade jag en variometer, två rörhållare, två trimkondensatorer, fem motstånd och två rattar som kommit från en 6PK.

Jag hade med min 6PK till Finska Radioamatörernas sommarläger och höll där ett litet anförande, och demonstrerade apparaten. Antero Tanninen OH1KV, som forskat i arméarkiv, och har den där listan, hade aldrig sett en 6PK. Nu hade de fått reda på att jag var igång med en rysk apparat från 1930-talet och hade använts i kriget, och de ville att jag kom till sommarlägret med den och visade hur den såg ut.

Jag har inte fått reda på om det finns någon 6PK bevarad på något museum i Finland. I Petäjävesi Radiomuseum finns ingen. En lär finnas på Armémuseet i Tammerfors. Har fått indikationer av Jussi Harola, som har skrivit boken YHTEYS, att det torde finnas två stycken i privata samlingar som visats för honom i Lyly-garnisonen.

En artikel i tidningen Radioamatööri som jag skrev resulterade i att Andreas OH6FA vaknade. Han hade fått en 6PK av sin svärson. Han har nu restaurerat sin apparat och haft kontakter med den. Den apparaten är från Andres svärsons farfar Runar Bäck.

Jag tillverkade ett nätaggregat till OH6AN:s 6PK i Munsala. Den äldsta av alla är tillverkad 1934, de övriga 1936. Det visade sig att apparaten behövde repareras när jag kom till Munsala med nätaggregatet. Jag tog hem deras radiostation och redde upp den, så nu är den också igång. Inne skärmlådan över spolarna står skrivet: V Knuts 14/4 -48 och under V Enlund 15/6 -48.

Ingen visste hurudan telegrafnyckel som använts till dessa apparater i original. Jag skrev då ett mail till ett radiomuseum i Moskva och fick bilder av originalnyckeln, men inga mått. Men i PK6-lådan finns i nedre locket fyra knoppar som står upp, som nyckeln skall fästas på. Genom avståndet mellan dessa och genom att jämföra fästet på originalbilderna fick jag fram storleken på nyckeln, varpå jag tillverkade en kopia av nyckeln. Jag tycker

den blev lyckad till 100 procent.

Åtminstone följande radioamatörer och SWL har använt 6PK efter kriget

OH6NW/OH6NX	Villiam Knuts	Nykarleby	Försvunnit
SM6PWI	Henning Hellund	Göteborg/Soklot	Skrotad (kvar några delar)
OH6OA	Alarik Vik	Soklot	Försvunnit
OH6QV	Karl Sarin	Oravais	Försvunnit
OH6PI	Birger Höglund	Nykarleby	Försvunnit
OH6OB	Bror Eng	Nykarleby	Skrotad
OH6OZ	Hassel Sjögård	Närpes	Skrotad
SM2BYW	Jimmy Jonsson	Skellefteå	Finns till
SM5DSB	Kåre Wallman	Stockholm	Finns till

Till denna Kåres apparat finns även en liten historia. 1943 lämnade någon in denna apparat till AGA radiofabrik och sa: "Tillverka kopior av den här, de funkade bra". De hade inte lämpligt att studera den just då, så den sattes i förråd. Där blev den kvar till 1996 då fabriken stängdes och Kåre fick ta hand om apparaten.

SWL = Radiolyssnare:

– Bjarne Vehkaoja, Soklot. Hennings kusin, SK. Det var han som ordnade så att Jimmy fick sin 6PK. Enligt Henning köpte han och Bjarne flera söndriga 6PK:n och plockade ihop delar så de fick fungerande apparater. Det finns inget kvar av hans 6PK trots att de hade flera apparater som de plockade ur och i.

– V. Enlund, Jeppo, OH6LEI:s svärfar. Denna apparat finns nu på klubben OH6AN i Munsala.

- Runar Bäck i Monäs. Andreas OH6FA har denna apparat.

– Okänd användare av 6PK för andra, utom Pelle OH6IU, som lovat att inte tala om ursprunget eftersom den använts av en som varit spion, för vem?? Det är den halva apparat vars sändardel nu finns hos undertecknad OH6PA.

Vem som hade använt den kompletta station som nu finns hos undertecknad OH6PA och som kom från Vasa via Bertil Quist vet jag inte.

Detta är historien om 6PK-apparaterna som jag hållit på med i ett års tid, och restaurerat och kört ca 20 QSO med till dags dato. Om ni hör något på 80 m telegrafidelen som tjiappar och har sig, kan det möjligtvis vara någon av oss aktiva som provar köra på VFO:n. Med kristallstyrning är frekvensen rätt stabil.

-----Rev 3-----

Ny information har framkommit.

Andreas kontaktade Keijo Kallio OH6OQ och frågade om han haft någon 6PK-radio och om dessa apparater förekommit i Jakobstad. "Jo visst, två stycken" sa Keijo. En var reservdelar. Men nu vet han inte vart den blivit satt, och om den alls finns kvar, efter att han flyttat. Men Andreas skall åka dit och hjälpa honom att söka. Den var även komplett med fanerläda. Han viste berätta att han köpt sin via Musikcentralen i Jakobstad. De var sex personer som satt och pratade via 6PK utan licenser. Några av dem skaffade senare licens när det blev möjligt efter kriget.

De som hade 6PK apparater var följande:

Gunnar Lövström	OH6NR	Jakobstad	Försvunnit
Keijo Kallio	OH6OQ	Jakobstad	Sökes
Björn Granö		Jakobstad	Försvunnit
Arne Lillkvist		Jakobstad	Försvunnit

samt ett par till som Keijo inte nu minns namnet på. Men det kanske kommer fram ur minnet småningom.

Nu börjar det stämma som Jimmy SM2BYW skrev tidigare, att de åkte cykel upp till Jakobstad, Bjarne Vehkaoja, Henning Hellund och Jimmy och fick köpa sin 6PK där. Det var troligen från affären Musikcentralen.

Stort TACK till er ALLA som utbytt tankar åsikter och minnen samt information.

73 de Ben Nyberg OH6PA